

Punkt Oporu Przedbórz (Michał Figa)

18.02.2013.

W 1944 roku III Rzesza przegrywała na wszystkich frontach II Wojny Światowej. Wojska Alianckie wylądowały w Normandii, a Armia Czerwona rozbijała dywizję po dywizji na Froncie Wschodnim i jeszcze w tym roku dotarła ona do Wisły. W Naczelnym Dowództwie Wojsk Lądowych (Obberkommando der Herres) powstał projekt wybudowania sieci potężnych umocnień na terytorium Polski oraz Czechosłowacji, które miały zatrzymać Rosyjską ofensywę na Berlin. Podstawowy projekt zakładał że linii obronnych powstanie pięć i będą oznaczone literami od A do E. Budowa rozpoczęła się latem 1944.

Przedbórz miał być jednym z ważniejszych ośrodków oporu na przyszłej linii Stellung A2 „Merkur”. Wyższe ukształtowanie terenów wokół miasta sprzyjało budowie umocnień.

O ufortyfikowaniu tego obaszaru zdecydował między innymi fakt ochrony składowania głównych dróg strategicznych na Człstochów, Radomsko, Włoszczow, i Kockie które przechodziły przez miasto.

Na ulicach miasta i okolicznych wiosek pojawiły się plakaty nakazujące wszystkim zdrowym mężczyznom i kobietom stawienie się do prac fortyfikacyjnych.

Dodatkowo na miejsce robót zwołano więźniów z obozów, którzy ginęli nawet przed rozpoczęciem prac. Często budowę nadzorowała żandarmeria i SS, każda próba ucieczki z miejsca pracy kończyła się tragicznie.

Podstawowym typem schronu bojowego na linii A2 był Ringstand 58c zwany potocznie Tobruk. Był to mały żelbetowy obiekt o masie 32 ton, przeznaczony dla 2-3 żołnierzy z karabinem maszynowym lub wieżą czołgową (Wariant 67) umieszczoną w kopułę. Schron znajdował się w ziemi, zasypany lub zamaskowany tak że nad powierzchnią wystawała tylko kopułka. Był bardzo trudny do wykrycia, przez co bardzo często od ognia z jego wnętrza traciło życie sporo żołnierzy.

W Przedborzu powstało 11 „Tobruków”, umieszczone zostały w miejscach nie wybranych przypadkowo. Jeden z nich znajduje się na „Kokosiej Górze” miało najlepsze pole ostrzału ze wszystkich obiektów. Do schronu prowadziła rura łącznikowa lub okop.

Oprócz „Tobruków” miało powstać jeden większy schron bierny, przypuszczalnie miało to być Regelbau 668. Świadczy o tym głąboki i szeroki dół znajdujący się za Ringstandem na Kokosiej Górze. Schrony bojowe uzupełniono umocnieniami ziemnymi których pozostałości są widoczne do dziś, m.in. krótkie odcinki rowu przeciwczołgowego za Majową Górą. Row ten w 1945 roku ciągnął się od samego miasta przez pola Majstrów, Dąby i Bąkowej Góry i dalej w kierunku Sulejowa. Po drugiej stronie Pilicy również wykopano podobny row.

Powstały również schrony drewniane, głównie w rejonie Majowej Góry i Woli Przedborskiej. Pozostałości po nich w postaci wykopów wciąż są widoczne.

Majowa Góra stała się silnym gniazdem oporu, m.in. dlatego że na niej stanęły dwa potężne dział przeciwpancerne typu PaK43 kal. 88 mm, z których Niemcy ostrzeliwali Rosjan podchodzących do miasta. Takie same działa znajdowały się również na Kokosiej Górze.

W 1945 roku miasta broniły mieszkańcy i niedobitki różnych niemieckich jednostek. O Przedbórz walczone w dniach 16-17 stycznia. Dowodem na to, że walki w mieście były zacięte, stały się m. in. wraki kilkunastu pojazdów pancernych oraz wielu zabitych żołnierzy po obu stronach. Wątpliwe jest użycie Ringstandów w walkach.

Po wojnie wszystkie pozostałości po poprzedniej wojnie miały zostać wpisane do ewidencji

prowadzonej przez Ludowe Wojsko Polskie. Z nieznanых przyczyn w Przedborzu tylko trzy z jedenastu obiektów zostały oznakowane. Są to schrony znajdujące się na Majowej Górze oraz w jej sąsiedztwie. Otrzymały one numery: 3581, 3582 oraz 3583.

Następnie schrony były notorycznie zasypywane oraz zamykane. Stały się niepotrzebne bryły betonu i stali. Jednak są na tym świecie ludzie którzy dbają o zabytki, a nie notorycznie je niszczyć i zamykać. Od 2012 roku każdy ze schronów zmienił nieco swój zewnętrzny wygląd. Zostały one oczyszczone z porastającego ich od wielu lat mchu oraz odczyszczane.

Mapa bunkrów

Są to elementy naszej historii, jednak niektórzy na tym świecie nie potrafią tego docenić.

Poniżej Galeria Obiektów

1. Ringstand 58c – Majowa Góra, Numer 3581.
2. Ringstand 58c – Obok Majowej Góry, Numer 3582
3. Ringstand 58c – Szczyt Majowej Góry, Numer 3583
4. Ringstand 58c – Obok Majowej Góry, vis a vis Tobruka 3582.
5. Ringstand 58c – “Kokosia Górka”.
6. Ringstand 58c – Ul. Leśna, posiadłość P. Adamkiewicza – Zasypywany w 2011 roku.
7. Ringstand 58c – Ul. Piotrkowska, posiadłość P. Dudzińskiego – Zasypywany po wojnie.
8. Ringstand 58c – Ul. Stodolniana – Zasypywany
9. Ringstand 58c – Ul. Wiśniowa – Człowieczo zasypywany (Odkopywany)
10. Ringstand 58c – Wola Przedborska – Cały zasypywany śmieciami.
11. Ringstand 58c – Człowieczo Zasypywany - Widoczny

[Dodano 12.05.2014] Zdjęcia z kwietnia 2014 roku

Więcej zdjęć i tekst i fot. Michał Figura